

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Kommunebilde 2016 – Audnedal kommune

Styringsdialogen mellom Audnedal og
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Innhold:

1.	Innledning.....	4
2.	Planlegging og styring av kommunen	5
2.1.	Politiske og administrative styringsverktøy	5
2.2.	Demografi	5
2.3.	Likestilling	6
2.4.	Økonomi og økonomistyring	6
2.5.	Samfunnsikkerhet og beredskap.....	7
2.6.	Kommunereformen	8
3.	Tjenesteyting og velferdsproduksjon	10
3.1.	Barn og unge	10
3.2.	Barnehage	10
3.3.	Grunnskole.....	11
3.4.	Barnevern.....	12
3.5.	Kommunale helse- og omsorgstjenester	12
3.6.	Folkehelse og forebyggende arbeid	13
3.7.	Sosiale tjenester og levekår.....	14
3.8.	Flyktningssituasjonen, integrering og mangfold	14
4.	Arealforvaltning og ressurs- og næringsutvikling.....	16
4.1.	Forvaltning av arealressursene gjennom kommuneplanens arealdel.....	16
4.2.	Byggesaksbehandlingen.....	16
4.3.	Det grønne skifte.....	17
4.4.	Miljøvern.....	17
4.5.	Landbruk.....	18
	Lenker:	21
	Vedlegg:	21

1. Innledning

Kommunebildene er, sammen med *Tilstandsrapporten* og kommunemøtene, viktige elementer i styringsdialogen mellom kommunene og Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder.

Tilstandsrapporten

Tilstandsrapporten gir et riss av nåsituasjonen innenfor ulike tjenestoområder i kommunene i Aust-Agder og Vest-Agder. Fylkesmannen har i oppdrag å løse flere oppgaver på vegne av nasjonale myndigheter. Mye av oppdraget som er gitt, innebærer tilsyn, kontroll, rådgivning og veiledning. For å løse oppgavene best mulig forutsettes det at Fylkesmannen har oversikt over den helhetlige situasjonen i den enkelte kommune. Tilstandsrapporten vil være et av flere utgangspunkt for styringsdialogen mellom kommuner i våre fylker og regional stat.

Tilstandsrapport for 2016 er publisert på våre hjemmesider under kommunebilder.

Kommunebildene

Kommunebildene er dokumenter som på et overordnet nivå gjengir Fylkesmannens inntrykk av kommunene i våre fylker. De utformes i forbindelse med Fylkesmannens kommunebesøk i den aktuelle kommunen, det vil si en gang i hver kommunestyreperiode. *Kommunebildene* utgjør sammen med *Tilstandsrapporten* og kommunens planverk tyngden i dialoggrunnlaget i dette besøket. Strukturen i dokumentet og dagsorden for kommunebesøkene ser slik ut:

1. Innledning
2. Planlegging og styring av kommunen
3. Tjenesteyting og velferdsproduksjon
4. Arealforvaltning og ressurs- og næringsutvikling

Hvert underpunkt i denne strukturen har følgende oppbygning:

- Fylkesmannens fokusområder - konkret for gjeldende kommune og med utgangspunkt i statlige forventninger og politikk, samt Fylkesmannens kjennskap til kommunen.
- Fylkesmannens bilde av kommunen - kort oppsummert kommunens status i forhold til Fylkesmannens fokusområder og eventuelle andre relevante forhold.
- Dialogpunkter - forhold hvor Fylkesmannen ønsker en dialog med kommunen.

Det er viktig å understreke at *Kommunebildet* ikke uttømmende gjengir Fylkesmannens bilde av kommunen, men at *Kommunebildet* har fokus på forhold hvor kommunen har et handlingsrom eller utviklingspotensial som det er viktig å ha dialog om.

2. Planlegging og styring av kommunen

2.1. Politiske og administrative styringsverktøy

Fylkesmannens fokusområder

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (kgl.res. 2015) bør danne grunnlag for planleggingen i kommunen. De tre hovedsatsingsområdene i forventningene er:
 - Gode og effektive planprosesser
 - Bærekraftig areal- og samfunnsplanlegging
 - Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder
- Oppfølging av regionplan Agder 2020
- Internkontroll og kvalitetssystem

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommuneplanen er fra 2009. Det er egne kommunedelplaner for Byremo og Konsmo fra samme tid.
- Planstrategiarbeidet er startet opp
- Kommunen tar tatt i bruk kvalitetssystemet (Compilo) som også brukes som system for avviksrappoterering og varsling. Kommunen har overordnede rutiner for internkontroll Retningslinjene oppdateres og gjennomgås årlig.

Dialogpunkter

- Bruker kommunen de nasjonale forventningene fra 2015 når planstrategien utarbeides?

2.2. Demografi

Fylkesmannens fokusområder

- Kommunen skal ha oversikt over befolkningsutviklingen i kommunen og planlegge arealbruken og tjenestetilbudet etter forventet befolkningsutvikling.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Audnedal kommune har hatt en svak befolkningsvekst. På bakgrunn av tall fra SSB forventes det en vekst i befolkningen i perioden 2016-2040 på 14 prosent. Dette er lavere enn forventet nasjonal vekst for samme periode som er 21,4 prosent.
- Kommunens folkemengde pr 1.1.2016 er 1.750.
- Det forventes at den største befolkningsveksten vil komme innenfor de eldste aldersgruppene (fra 67 år og eldre). Kommunen er oppmerksom på at dette får betydning for dimensjoneringen av tilbudet innen helse og omsorg.

Dialogpunkter

- Hvor langt har kommunen kommet i å planlegge og gjennomføre konkrete tiltak for å møte de forventede utfordringene knyttet til den økende andelen eldre i befolkningen?

2.3. Likestilling

Fylkesmannens fokusområder

- Likestillingslovens aktivitets- og rapporteringsplikt
- SSBs likestillingsindeks
- Regionplan Agder 2020 og LIM

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunen har en god beskrivelse av temaet likestilling i årsmeldingen for 2015. Beskrivelsen av planlagte og gjennomførte tiltak i forhold til etnisitet og nedsatt funksjonsevne i årsmeldingen for 2015, er noe mangelfull.
- Kommunen er blant en av mange kommuner på Agder som skårer svakt på flere av SSBs indikatorene for kjønnslikestilling
- Kommunen skal utarbeide en LIM-plan (plan for likestilling, inkludering og mangfold) Planen vil bli innarbeidet i samfunnsdelen i kommuneplanen
- Lindesnesregionen har utarbeidet er felles handlingsplan for likestilling og likeverd for 2016-2019 som bl.a. bygger på regional plan for likestilling, inkludering og mangfold (LIM)

Dialogpunkter

- Ingen

2.4. Økonomi og økonomistyring

Fylkesmannens fokusområder

- Økonomisk status og balanse, herunder:
 - driftsresultat
 - gjeldssituasjon
 - fondsreserver
- Økonomistyring, herunder bruk av KOSTRA-tall
- Kvaliteten på KOSTRA-rapportering. Tallene bør gi et riktig bilde av kommunens tjenesteproduksjon.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunens budsjett og økonomiplan 2016-2019 er utarbeidet i balanse. Kommunen budsjetterer med negative netto driftsresultater for årene 2016 og 2017 med hhv -5,2 prosent og -2,5 prosent av brutto driftsinntekter, og må saldere ved å bruke av fondsmidler. For 2018 og 2019 har kommunen vedtatt netto driftsresultater på hhv 0,8 og 1,8 prosent av brutto driftsinntekter. Kommunen når derfor opp til anbefalingen på 1,75 prosent først i siste året av økonomiplanperioden.
- Kommunen hadde i 2015 et positivt netto driftsresultat på 0,6 prosent av brutto driftsinntekter. Kommunen har gjort seg avhengig av høy avkastning på finansielle plasseringer (kraftfondet), samt utbytte fra Agder Energi. Samtidig har kommunen et stort disposisjonsfond som brukes som bufferfond ved variasjoner i avkastningen på finansielle plasseringer.
- Kommunens netto lånegjeld har blitt gradvis redusert i perioden 2013-2015 og utgjorde 60,7 prosent av brutto driftsinntekter ved utgangen av 2015. Dette er noe lavere enn snittet i kommunegruppe 5 (63,5 prosent) og landsnittet uten Oslo (81,7 prosent). Dette er også lavere enn maksimumsgrensen i kommunens økonomireglement på 70%. Kommunen legger opp til et moderat investeringsnivå i økonomiplanperioden, slik at den samlede gjelden vil reduseres noe frem til 2019.
- Disposisjonsfondet har blitt noe redusert i perioden 2013-2015 og utgjorde 26,6 prosent av brutto driftsinntekter ved utgangen av 2015. Dette er en solid buffer.
- Vi vil understreke at det er viktig at kommunen jobber målrettet med å opparbeide en bedre balanse mellom driftsinntekter og driftsutgifter, og på sikt et netto driftsresultat på om lag 1,75 prosent av netto driftsinntekter, for å sikre en bærekraftig økonomi.
- Reviderte KOSTRA-tal for 2015 blei publisert 15.6. Det er viktig at kommunen kontrollerer tallene, slik at de gir et rett bilde av kommunen sin tjenesteproduksjon.

Dialogpunkter

- I løpet økonomiplanen legger kommunen opp til en årlig reduksjon av driften på ca. 5 mill. kroner for å tilpasse driftsnivået til løpende inntekter. Samtidig har kommunen gjort vedtak om sammenslåing med Lyngdal fra 2020. Hvordan påvirker vedtak om sammenslåing kommunens videre arbeid med driftstilpasninger?

2.5. Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannens fokusområder

- Helhetlig beredskapstenking gjennom planhierarkiet, fra kommuneplan via ROS-analyse til kriseplan og arealplanlegging
- Beredskapsbevissthet i alle ledd
- Oppdatert oversikt over risikobildet i kommunen og oppdatert planverk i henhold til dette
- Kommunens evne til å ta beredskapsmessige hensyn i samfunnsplanleggingen

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Siste beredskapstilsyn i Audnedal ble gjennomført i 2013. Det ble da ikke gitt avvik.
- Siste øvelse i regi av Fylkesmannen ble gjennomført i 2015. Etter denne ble det laget en oppfølgingsplan. Status på denne er ukjent.

- Fylkesmannen har et positivt inntrykk av beredskapsarbeidet i Audnedal kommune. Kommunen er preget av svært høy beredskapsbevissthet i alle ledd. Det gjennomføres to øvelser årlig, noe som er en fire ganger mer enn forskriftskravet. Kommunen har et aktivt beredskapsråd som har årlige møter.
- Det er en rød tråd i kommunens beredskapsarbeid, fra kommuneplan, via kvalitetssikringssystem til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse og overordnet beredskapsplan.
- Det har vært bred intern involvering i utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyse og planverk og denne dokumentasjonen er følgelig godt samordnet. Kommunen hadde ved tilsynet i 2013 et forbedringspotensial i forhold til samordning med eksterne etater og virksomheter.
- Fylkesmannen mottar forholdsvis få arealplansaker fra Audnedal og har følgelig et svakt grunnlag for å vurdere kommunens evne til å ta beredskapsmessige hensyn i arealplanleggingen.
- Audnedal var en av kommunene som ble rammet av ekstremværet «Synne». Kommune og Fylkesmann hadde god dialog under hendelsen. Kommunen kom greit fra dette uværet.

Dialogpunkter

- Ingen.

2.6. Kommunereformen

Fylkesmannens fokusområder

- Et bredt flertall på Stortinget ønsker større kommuner, for å nå målene om (i) gode og likeverdige tjenester, (ii) helhetlig og samordna samfunnsutvikling, (iii) bærekraftige og økonomisk robuste kommuner og (iv) styrket lokaldemokrati.
- Arbeidet med reformen vil ventelig gå videre, og kommunen bør følge med på hva som skjer både nasjonalt og ellers på Agder.
- Et hovedpunkt for Fylkesmannen blir å bidra til en god gjennomføring av kommunesammenslåingen mellom Audnedal og Lyngdal som nå blir vedtatt.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Audnedal har tatt aktivt del i arbeidet med kommunereformen, gjennomført flere utredninger og involvert innbyggerne i saken på en omfattende og god måte. Kommunestyret sa i juni 2016 ja til frivillig sammenslåing med Lyngdal.
- Fylkesmannen ser Audnedal som en befolkningsmessig svært liten kommune uten ekstraordinære inntekter, med relativt sett korte avstander til større kommuner ved kysten. Kommunen leverer i hovedsak gode tjenester i dag, men på lengere sikt er både økonomi og tjenester svært sårbare. Kommunen har neppe verken det inntektsgrunnlag eller den befolkningsstørrelse som synes nødvendig for å klare framtidige utfordringer på en god måte. Kommunen er slik sett åpenbart langt framme i målgruppen for reformen, og Fylkesmannen er enig med kommunen i at alenegang ikke er en løsning for dem.
- I Fylkesmannens råd om framtidig kommunestruktur sendt 1. oktober i år, er vi positive til at Lyngdal 2 vedtas nå.

Dialogpunkter

- Hvilken bistand ønsker kommunen fra Fylkesmannen i arbeidet framover med å bygge en ny kommune sammen med Lyngdal?
- Hvilken strategi har kommunen for det videre samarbeidet med Hægebostad og de andre kommunene i Lister- og Lindesnes-regionene?

3. Tjenesteyting og velferdsproduksjon

3.1. Barn og unge

Fylkesmannens fokusområder

- Tverrfaglig samarbeid og helhetlige løsninger i utformingen av tilbud for barn og unge
- Veilederen for samarbeid mellom barnevern og skole
- Barns rett til medvirkning i alle saker som gjelder dem.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunen har fokus på tverrfaglig samarbeid når det gjelder barn og unge.

Dialogpunkter

- Hvordan er rutiner for tverrfaglig samarbeid forankret i kommunens planverk? Viser planer og rutiner til samordning av tjenestetilbud?
- Er veilederen for samarbeid mellom barnevern og skole kjent og implementert?
- Har kommunen rutiner og system for barn og unge sin medvirkning i alle saker som gjelder dem? Gi en kort redegjørelse.

3.2. Barnehage

Fylkesmannens fokusområder

- Kommunens plikt til å innfri retten til barnehageplass
- Kommunens tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder
- Kommunens overordnede ansvar for å sikre at barna får et godt og forsvarlig barnehagetilbud

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunen innfrir retten til barnehageplass.
- Fylkesmannen kjenner til at ca. 6 minoritetsspråklige barn går i barnehage i Audnedal. Vi kjenner lite til hvordan kommunen utformer sine tiltak for å bedre språkforståelsen hos denne gruppen.
- Fylkesmannen er kjent med at det er 2 barnehager i kommunen. Begge disse er kommunale.
- Andelen barn (1-5 år) som gikk i barnehage i 2012 var 75,6 %, denne andelen var i 2014 økt til 80 %.

Dialogpunkter

- Klarer kommunen å tilby de fleste søkerne 1. eller 2. prioritet?
- Barnehagen er den viktigste integrerings- og språkopplæringsarena for barn i førskolealder. Språkstimuleringstiltak bør derfor primært tilbys i barnehagen. Samarbeid

mellom helsestasjon, barnehage, skole og språkopplæring for foreldre er ofte nødvendig for et helhetlig, målrettet og mest mulig effektivt tilbud til minoritetsspråklige barn og familier. Hvordan utformer kommunen sine tiltak innenfor dette område?

- Hvordan arbeider Audnedal kommune som barnehagemyndighet for å sikre at de ivaretar sitt ansvar å sikre at barna får et godt og forsvarlig barnehagetilbud?

3.3. Grunnskole

Fokusområde for Fylkesmannen:

- Læringsmiljø
- Læringsresultater
- Minoritetsspråklige

Fylkesmannens bilde av kommunen

- **Nasjonale prøver:** Tall for skoleåret 2015-16 viser at elevene på 5. og 8. trinn i Audnedal ligger innenfor skalaen sammenliknet med nasjonalt nivå. Resultatet for lesing 5. trinn har gått ned siste året. Det nasjonale snittet er 50 og Audnedal ligger på 52 – med nedgang fra 59 i 2015. Resultat for 8. trinn er bedre enn året før i alle ferdigheter, engelsk ligger på nasjonalt nivå, lesing på 49 og regning på 52.
- Gjennomsnittlig **grunnskolepoeng** på 10. trinn i Audnedal var skoleåret 2015-16 på 36,8. Det er lavere enn for landet (41,2) og fylket (40,6) i grunnskolepoeng for samme periode.
- Eksamenskarakter for 2016 viser en nedgang i alle fag fra året før.
- **Mobbing:** Andelen elever som høsten 2015 på 7. trinn svarte i Elevundersøkelsen at de opplevde å bli mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer, er i Vest-Agder fylke 3,3 og for landet 4,5. Tall for Audnedal er unntatt offentlighet.
- **Krenkelser:** Av alle som svarte på Elevundersøkelsen høsten 2015 om de ble gjort narr av eller ertet så de ble lei 2-3 ganger i måneden eller mer, er andelen høyere i Audnedal (7,6) høyere enn i Vest-Agder fylket (7,1) og men noe lavere enn landet for øvrig (7,8).
- Skoleåret 2015-16 får noen elever i Audnedal særskilt norskopplæring. Det er ikke registrert at noen elever har fått morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.
- **Gjennomføring:** Andelen av elevene fra Audnedal som startet på vg1 høsten 2010 og som etter skoleårets utløp våren 2015 hadde status fullført og bestått (felles for studieforberedende og yrkesfaglig utdanningsprogram) var på 71%. Landsgjennomsnittet for dette kullet var 72,5 prosent.

Dialogpunkter

- Elevene i Audnedal har lave grunnskolepoeng. Hvordan følger kommune opp?
- Strategi for videre arbeid med læringsmiljø. Hvordan arbeider kommunen med krenkelser og fortsatt arbeid mot mobbing?
- Hvordan vurderer kommunen eget arbeid med elever fra språklige minoriteter?

3.4. Barnevern

Fokusområde for Fylkesmannen:

- Barnevernstjenestens håndtering av meldinger og tilbakemelding til melder.
- Tverrfaglig samarbeid
- Frister for meldinger og undersøkelser
- Oppfølging av fosterbarn

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Barnevernstjenesten mottar få meldinger i året. Fra 1.7.15 til 1.7.16 mottok barnevernstjenesten 19 meldinger. Meldingene blir håndtert innen gjeldene frister.
- Kommunen har 2 fosterbarn som skal ha oppfølging. Disse to fosterbarna har ikke fått den oppfølginga loven krever.
- Kommunen har 7 barn i hjelpetiltak. 2 av disse barna har ikke tiltaksplan.

Dialogpunkter

- Hvilke tiltak vil Audnedal kommune gjennomføre for å ivareta kravet til oppfølging av barn som bor i fosterhjem?
- Hvilke rutiner har kommunen for å følge med på om vertskommunen oppfyller kravene i barnevernlova?
- Hvordan sikrer kommunen at andre tjenester som arbeider med barn samarbeider med barnevernstjenesten?

3.5. Kommunale helse- og omsorgstjenester

Fylkesmannens fokusområder

- Pasientsikkerhet og kvalitet
- Brukermedvirkning – i alle ledd
- Kompetanse; minimal bruk av ufaglærte og økende andel høgskoleutdannede
- Samhandling mellom alle deltjenestene i kommunen
- Rus og psykisk helse som de største helsemessige utfordringene i unge år og som årsak til sykdom i alle aldrer

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Andel og antall sykepleiere / høgskoleutdannet personell har økt i perioden 2007-2015, det er bra.
- Det har vært en liten nedgang i antall årsverk i de brukerrettede tjenestene i samme periode, mens antall sysselsatte har økt; dette tyder på flere deltidsstillinger.
- Andel uten fagkompetanse synes å ha økt i perioden.
- Kommunen synes å ha god dekningsgrad på institusjon og tjenester.
- Kommunen oppgir å ha system for brukerundersøkelser.

- Vi er kjent med at kommunen har gått sammen med tre andre kommuner om kommunepsykolog. Tjenesten vil bli lovpålagt, og nærheten til andre deltjenester tilsier at man bør vurdere større stillinger.

Dialogpunkter

- Kommunens arbeid med å identifisere morgendagens pasienter i og brukere av de kommunale helse- og omsorgstjenestene
- Kommunens systematiske arbeid innenfor pasientsikkerhet; målsettingen er minst ett systematisk tiltak under Pasientsikkerhetsprogrammet «I trygge hender»
- Rekruttering av fagkompetanse?
- Hvordan vil kommunen ivareta plikten til ø-hjelp døgnopphold rus og psykisk helse fra 1.1.17?

3.6. Folkehelse og forebyggende arbeid

Fylkesmannens fokusområder

- Helsevurderinger i alle vedtak – kommunale planstrategier
- Tidlig innsats for en god start
- Psykisk helse barn og unge
- Brukermedvirkning i alle ledd

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunen har stilling for helsesøster besatt av sykepleier under veiledning. Kravet er sykepleier med spesialutdanning som helsesøster.
- Kommunen oppfylder kravene til hjemmebesøk etter fødsel.
- Ca 18% av de gravide oppgir at de røyker (10,5% i landet)
- Det er opplyst at en skole mangler lokaler for skolehelsetjenesten. Egnede lokaler er en forutsetning for å kunne yte helsehjelp på skolen.
- Kommunen har ferdigstilt oversiktsdokument for helsetilstanden i kommunen.
- Kommunen har en relativt høy andel uføretrygdde.

Fra Ungdata 2016 har vi hentet følgende:

- 12% av ungdommene oppgir å ha psykiske helseplager (depressive symptomer), 71% er fornøyd med helsa (begge deler som snitt for fylket).
- 22% oppgir at de tror de kommer til å bli arbeidsledige (13% i fylket og landet).
- 8% av ungdommene oppgir å ha vært beruset (9% i fylket og 13% i landet)
- De fleste data for helse og helserelaterte spørsmål ellers er på fylkessnitt.

Dialogpunkter

- En stor andel ungdomsskoleelever har liten tro på egen inntreden i arbeidsmarkedet, har kommunen noen tanker om tiltak for å motvirke utvikling av «håpløshet» ned ditto påfølgende helse- og levekårsproblemer?

- En urovekkende høy andel gravide oppgir at de røyker, hva kan kommunen gjøre med det?
- Har kommunen plan for rekruttering av helsesøster med spesialutdannelse?

3.7. Sosiale tjenester og levekår

Fylkesmannens fokusområder

- Andel barn i lavinntektsfamilier
- Andel langtidsmottakere av sosialhjelp
- Brukermedvirkning i alle ledd

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Fylkesmannen har ikke mottatt noen klagesaker om økonomisk stønad fra NAV Audnedal siden 2013.
- Tilsyn i 2015 med økonomisk stønad, avgrenset til forsvarlig saksbehandling av søknader generelt og søknad fra personer med forsørgeransvar for barn spesielt. Tilsynet fant ikke grunnlag for å konkludere med avvik eller gi noen merknad.
- Gjennomsnittlig stønadslengde er redusert siste tre år, men snitt for utbetaling per måned har økt.
- NAV Audnedal har felles NAV leder med NAV Åseral og NAV Marnardal. Det er et utstrakt samarbeid mellom de tre NAV kontorene.
- KVP statistikk for 1. halvår 2016 viser få søknader om KVP. Det er ingen deltagere i programmet per juni 2016.
- Andel barn i lavinntektsfamilier er omtrent på snitt for fylket og landet.
- Kommunen har en relativt høy andel uføretrygdede.

Dialogpunkter

- Har kommunen noen tanker om hvordan motvirke konsekvensene for barn i lavinntektsfamilier?
- Har kommunen noen tanker om økningen i utbetalingenes størrelse?

3.8. Flyktningssituasjonen, integrering og mangfold

Fylkesmannens fokusområder

- Bosetting av flyktninger i 2017

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunen har ingen mottak pr. 22.8.16.
- Ifølge IMDi's oversikt, ajourført pr. 16.8.16 har Audnedal kommune vedtatt å ta imot 10 asylsøkere i 2017 herav 0 EMA. IMDi's plantall for kommunen er 25 herav 0 EMA.

- For 2016 har kommunen vedtatt bosetting av 15, herav 0 EMA. IMDi`s anmodning var 20, herav 0 EMA.

Dialogpunkter

- Hva er bakgrunnen for de relativt store forskjellene mellom IMDi`s plantall og kommunalt vedtak for 2017?

4. Arealforvaltning og ressurs- og næringsutvikling

4.1. Forvaltning av arealressursene gjennom kommuneplanens arealdel

Fylkesmannens fokusområder

- Naturmangfold, vassdrag, viktige landskapsverdier og friluftsliv skal ivaretas gjennom arealforvaltningen.
- Landbruksarealene skal sikres gjennom aktivt jordvern. I de unntakstilfeller dyrka mark tas i bruk til bebyggelse må dette gjøres etter plan der det settes krav til tetthet.
- Arealforvaltningen skal bidra til reduserte utslipp av klimagasser gjennom utbyggingsmønstre som reduserer energi- og transportbehovet, jf. statlig planretningslinje for kommunal klima- og energiplanlegging og rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging.
- Barn og unge sine interesser skal sikres gjennom arealforvaltningen.
- Samfunnssikkerhet og beredskap skal ivaretas i arealplanleggingen.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Kommunen oversender relevante saker til høring. Vi har god dialog i plansaker, og kommunen tar kontakt når de ønsker veiledning. For eksempel sist ved motorsportbanesaken ved Audnedal stasjon.
- Vi ser positivt på plansamarbeidet Audnedal deltar i sammen med Hægebostad og Åseral (felles planressurs).
- Boligbebyggelse i dalen kan gjøre dyrka mark utsatt – vi har hatt dialog tidligere om tetthetskrav for boliger dersom dyrka mark tas i bruk.
- Områdeplan Helle-Øydneskleiv er i prosess. Blant annet er det lagt til rette for boliger ved Audnedal stasjon her. Dette kan være et eksempel på tettstedsutvikling nær kollektivtilbud i kommunen. Planforslaget har møtt innsigelse fra NVE på grunn av ras- og flomproblematikk. Fylkesmannen har som samordningsmyndighet oversendt NVEs innsigelse til kommunen.

Dialogpunkter

- Framtidig arealbruk i kommunen – hvilke tettsteder er viktige å satse på og i hvilke områder ønskes høy utnyttelse?
- Hvordan ser kommunen på NVEs bruk av innsigelse til områdeplan Helle-Øydneskleiv? Hvordan opplever kommunen vår samordningsrolle?

4.2. Byggesaksbehandlingen

Fylkesmannens fokusområder

- Fylkesmannen som klageinstans er opptatt av å sikre at kommunale vedtak følger reglene i plan og bygningsloven. Vi er opptatt av at vedtak generelt og dispensasjonsvedtak spesielt må begrunnes i forhold til lovens krav.
- Forholdet mellom plan og dispensasjon. Planlagt utvikling bør skje ved planrevisjon og ikke ved bruk av dispensasjoner.
- Kommunene sørger for nødvendig dokumentasjon for at gebyrer er i samsvar med selvkostprinsippet

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Vi mottok 2 saker fra Audnedal i 2015 og i begge disse ble kommunes vedtak stadfestet. I 2016 har vi mottatt en sak som ikke er ferdigbehandlet.
- Kommunen arbeider aktivt for å øke kompetansen på byggesaksområdet med deltagelse på opplæringsamling samt deltagelse i Forum for Byggsak.
- Kommunen tar kontakt for å drøfte problemstillinger knyttet til plan- og bygningsloven.

Dialogpunkter

- Hvilke utfordringer opplever kommunen ved saksbehandling/forberedende klagesaksbehandling etter plan og bygningsloven?
- Hva er kommunens forventninger til Fylkesmannen på dette området?

4.3. Det grønne skifte

Fylkesmannens fokusområder

- Alle kommuner skal gjøre klima- og energiplanlegging, enten som egen plan eller som del av kommuneplanen, jf. statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene av 4. september 2009. Første plan skulle foreligge innen 1. juli 2010, og deretter revideres regelmessig, minst hvert fjerde år.
- Fylkesmannen forutsetter at kommunene følger opp statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og statlig planretningslinje for samordnet bolig, areal og transportplanlegging i sin planlegging.
- Fylkesmannen skal gi informasjon og veilede kommunene i klima- og energispørsmål, herunder økt bruk av tre i bygg og økt bruk av bioenergi.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Audnedal kommune søkte ikke om tilskudd gjennom Klimasatsordningen første søknadsrunde. Fylkesmannen oppfordrer kommunen til å benytte ordningen i de kommende søknadsrundene.
- Fylkesmannen kan ikke se at kommunen har egen klima- og energiplan. I kommuneplanen fra 2009 heter det i pkt. 1.4.4.2 at det skal utarbeides egen klima- og energiplan i kommunen.
- Fylkesmannen er i liten grad kjent med kommunens innsats på klima- og energiområdet.

Dialogpunkter

- Fylkesmannen ber om status for utarbeiding av klima- og energiplan i kommunen og informasjon om hvordan kommunen arbeider med klima- og energispørsmål i dag.

4.4. Miljøvern

Fylkesmannens fokusområder

Naturmangfold

- Kommunen må sikre nødvendig kompetanse for å ivareta naturmangfold i forvaltningen sin.
- Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold må sikres gjennom god kartleggingsdekning og god kvalitet på naturmangfolddata i nasjonale databaser.
- Kommunen har ansvar for å ivareta naturmangfoldet i all arealforvaltning. Kommunen må sikre et aktivt forhold til temaet og gode vurderinger etter naturmangfoldloven i all relevant saksbehandling. Ivaretagelse av naturtypelokaliteter med C-verdi er et kommunalt ansvar. Omfanget av tillatelser til inngrep i slike områder bør søkes redusert.

Vann- og vannressursforvaltning

- Kommunen skal i henhold til vannforskriften bidra i vannforvaltningen på vannområdenivå.
- Kommunen må følge opp tiltak i vannforvaltningsplanen der kommunen er myndighet eller problemeier.

Forurensning

- Kommunen sin evne til å følge opp myndigheten på forurensningsområdet, f.eks. tilsyn med avløpsanlegg, forsøplingssaker mv.
- Behandling av bygge- og rivingsavfall for å unngå forurensning.
- Saker om forurenset grunn.
 - Behandling av saker etter kap. 2 i *forurensningsforskriften*
 - Føre tilsyn
 - Oppdatering av Grunnforurensningsbasen
- Kommunen må ivareta hensynet til forurensning i plan- og byggesaker. For eksempel kan det være konfliktfyllt å etablere industri nær boligområder og omvendt. Andre fokusområder er overvann, støy, lukt og luftkvalitet.
- Oppfølging av saker knyttet til landbruksforurensning.

Fylkesmannens bilde av kommunen

Naturmangfold

- Det er behov for at kommunen styrker kompetansen på naturmangfold og naturforvaltning (eventuelt sammen med annen kommune).
- Kommunen har ikke særlig god dekningsgrad på kartlegging av viktige naturtyper (etter DN-håndbok 13). Det er kun gjennomført en runde med naturtypekartlegging (fra år 2000), i tillegg til at det er gjennomført temakartlegginger av rik edelløvskog og

kulturmarkslokaliteter. Det har blitt gjennomført kvalitetsheving av data for deler av kommunen. Kommunen bør vurdere behovet for supplerende kartlegging, slik at dekningsgrad og kvalitet bedres.

- Kommunen har forekomster av utvalgte naturtyper; per 2016 omfatter dette “hule eiker” og “slåttemark/slåttemyr”. Naturmangfoldloven § 53 krever at kommunen i all sin utøving av myndighet utviser særskilt hensyn til slike forekomster, og kommunen må derfor være oppdatert med hensyn til hvilke naturtyper som har status som utvalgt.
- Kommunen har hatt lite fokus på sitt sektoransvar for arbeid mot fremmede arter, og må være forberedt på å øke innsatsen mot fremmede arter i tråd med ny regional handlingsplan mot uønska, fremmede arter.

Vann- og vannressursforvaltning

- Kommunen har god oppfølging av kalkingstiltak.

Forurensning

- Vi har inntrykk av at kommunen følger opp saker som gjelder forurensning på en god måte. Fylkesmannen ønsker likevel at kommunen øker sin innsats med tilsyn. Først og fremst gjelder dette tilsyn med avløpsanlegg og ulovlig avfallshåndtering/forsøplingssaker. Vi vil gjerne ha dialog med kommunen om hvordan dette kan gjennomføres.

Dialogpunkter

- Kva gjør kommunen for å bedre naturforvaltningskompetansen?
- Hva er status for kommunens oppfølging av de nedlagte deponiene Bladdalen og Konsmo?

4.5. Landbruk

Fylkesmannens fokusområder

- Kommunens kapasitet og kompetanse til å arbeide med landbruk (jord- og skogbruk) og næringsutvikling i og i tilknytning til landbruket.
- Kommunens rolle som statlig tilskuddsforvalter i kontrollarbeidet, medregnet kontroll av tilskudd, foryngelsesplikt mm.
- Kommunens rolle, og ansvar, for et sterkt jordvern som grunnlag for økt matproduksjon i Norge.
- Landbrukets rolle i lokal samfunns- og næringsutvikling.
- Forvaltning av arealressursene, under dette oppdatering av kartgrunnlag, AR5.

Fylkesmannens bilde av kommunen

- Areal og eiendom
I følge NIBIO er det i overkant av 13.000 dekar dyrka mark, som utgjør 5,3 % av kommunens areal, mens 76,1 % av arealene er produktiv skog. I 2015 ble det i følge KOSTRA omdisponert 15 dekar dyrka mark etter plan- og bygningsloven. Det er 313

landbrukseiendommer i kommunen, 293 av dem er bebygd. Rundt 33 % av innbyggerne i Audnedal bor på en landbrukseiendom.

- **Jordbruk**

Jordbruket er ei stor og viktig næring i Audnedal. Tre nye melkefjøs og et nytt sauefjøs under oppføring vitner om pågangsmot og optimisme. I 2015 ble det utbetalt i overkant av 11,5 millioner kroner i produksjonstilskudd på totalt nesten 10.000 dekar fordelt på 45 søkere. Det er registrert 3 søkere med økologisk areal.

I 2015 ble det i levert omlag 315.000 l melk, 109.000 kg storfekjøtt, 13.600 kg sau og lammekjøtt og 3600 kalvekjøtt.

Form 2016 har kommunen fått tildelt en pott på 350.000 kr til SMIL-tiltak, som er en gjennomsnittlig andel av den totale fylkespotten på 2 millioner kroner. SMIL-midlene er en ordning der formålet er å ta vare på kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap.

- **Skogbruk**

Det er rundt 180.000 dekar produktiv skog i kommunen. Avvirkningen har de siste årene ligget på 15 – 28.000 m³. I 2015 ble det avvirket 26.000 m³ til en bruttoverdi på 8,3 millioner kroner. Det er potensiale for mer avvirkning, mer skogplanting og mer ungsogpleie.

- **Næringsutvikling**

Fylkesmannen synes det er positivt og spennende med den satsingen som skjer i kommunen på tradisjonelt landbruk.

I Meld.St.31 (2014 – 2015) «Garden som ressurs – marknaden som mål» blir det løfta fram ulike muligheter for næringsutvikling på landbrukets ressurser. Fylkesmannen mener Audnedal har et potensiale for slik næringsutvikling.

- **Kommunal forvaltning**

Bemanningen i den kommunale landbruksforvaltningen har etter Fylkesmannens erfaringer blitt styrket gjennom det felles landbrukskontoret ALMA i Marnardal. Kontoret er godt organisert med svært dyktige medarbeidere. Det kan imidlertid være en stor utfordring å etablere en lik forvaltningspraksis, samt å få landbrukskompetansen inn i de deltakende kommuners plan- og lovsaker på et tidlig nok tidspunkt.

Kommunen er statlig tilskuddsforvalter. Kontroll av tilskuddsutbetalingene er en prioritert sak for staten. Totalt ble det utbetalt i overkant av 11,5 millioner kroner i 2015. Det er avgjørende at kommunen utfører risikobasert kontroll og oppfølging av både halvårlige «5 % - kontrollen» og ellers. Videre er det viktig at ledelsen støtter fagfolkene i dette arbeidet som kan oppleves krevende og vanskelig.

Dialogpunkter

- Jordvern/arealforvaltning – hvordan setter kommunen disse temaene på dagsorden, også ut i fra at det påhviler kommunen et ansvar i å nå de nasjonale jordvernmål?
- Kommunen som statlig tilskuddsforvalter – hva er kommunens syn på den økte oppmerksomheten rundt kontroll? Har kommunen ressurser til å følge opp dette arbeidet?
- Vekst og gründerskap innen landbruksbaserte næringer – hvordan jobber kommunen med disse muligheter?
- Får kommunen den rettledning og hjelp de trenger fra Fylkesmannen i aktuelle landbrukssaker?

Lenker:

Tilstandsrapport 2016:

<https://www.fylkesmannen.no/Aust--og-Vest-Agder/Kommunalstyring/Kommunebilde/Tilstandsrapport-2016/>

Opplæringsvinduet 2016:

<https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMAV/Barnehage%20og%20oppl%C3%A6ring/2016/Oppl%C3%A6ringsvinduet/Oppl%C3%A6ringsvinduet%20%202016.pdf>

Vedlegg:

1. Utvalgte nøkkeltall Nivå 1, 2013-2015, KOSTRA tall pr. 15.6.16

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - nivå 1	1027 Audnedal			Kostragruppe 4	Landet u Oslo	Avvik i prosent- poeng/ kroner
	2013	2014	2015	2015	2015	kommune vs gruppe 4
Finansielle nøkkeltall						
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-7,7	-6,8	-3,8	0,7	2,2	-4,5
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,4	0,9	0,5	2,7	2,7	-2,2
Frie inntekter i kroner per innbygger	59739	62397	65057	70313	49776	-5256
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	209,4	204,5	206,8	208	213	-1,2
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	135,8	130,1	130,7	36,3	17,8	94,4
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	56789	57505	59175	57850	54184	1325
Prioritering						
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	99268	109092	133314	139178	130793	-5864
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6	114531	128607	127558	133826	102843	-6268
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	3497	3606	4267	4099	2381	168
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	21164	22494	19675	23783	16229	-4108
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	154	1377	1871	2181	3241	-310
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	6597	6716	6641	5938	8340	703
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb	6788	7406	8127	9616	4196	-1489
Dekningsgrad						
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	81,1	80	82,2	90,9	91	-8,7
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	7,4	4	5,5	8,8	7,9	-3,3
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,3	9,3	9,3	13,6	10,5	-4,3
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	7,1	10,6	10,7	11,1	9,1	-0,4
Andel mottakere av hjemmetjenester over 67 år	
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	97,9	94,7	2,1
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	17,9	21,7	22,5	16,2	13,2	6,3
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	2,2	2,1	2,3	3,5	3,9	-1,2
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	4,5	4,5	3,9	..	4,8	
Syssel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb	258	257	69	110	52	-41
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	13	17	21	30	21	-9
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	0,48	0,45	0,39	..	0,57	

Utvalgte nøkkeltall, kommunekonsern - nivå 1	1027 Audnedal			Kostra- gruppe 4	Landet u Oslo	Avvik i prosent- poeng/ kroner
	2013	2014	2015	2015	2015	kommune vs gruppe 4
Produktivitet/enhetskostnader						
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	144417	161115	185949	181427	177232	4522
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (20	84409	97610	97104	134908	106567	-37804
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	15,8	16,1	17,5	11,6	14,1	5,9
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	464396	472474	356830	229688	237826	127142
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	771083	868087	946957	956763	1035689	-9806
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3568	3731	3834	3987	3381	-153
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	4166	4289	4472	3459	3784	1013
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	2611	2246	2246	3049	2616	-803
Gjennomsnittlig saksbeh.tid for private forslag til detaljreg. Kalenderdager	0	230	450	..	233	
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom. Kalenderdager	30	28	43	..	51	
Bto. dr.utgifter i kr pr. km kommunal vei og gate	73569	85804	73471	73222	125104	249
Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget	96	95	